

Documents d'Anàlisi Geogràfica

42

DOCUMENTS D'ANÀLISI GEOGRÀFICA és una revista acadèmica adreçada als estudiosos i professionals que s'interroguen sobre les interaccions entre natura, societat, política, economia i cultura que es donen sobre l'espai a les diferents escales, i davant les quals la geografia hi aporta anàlisis o respostes. Té per objectiu la publicació de textos inèdits procedents de la recerca feta per investigadors d'arreu del món relacionats amb la ciència geogràfica i amb les disciplines afins i preveu, al mateix temps, la difusió de publicacions i d'esdeveniments científics que hi són vinculats. Editada conjuntament pel Departament de Geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona i per la Secció de Geografia de la Universitat de Girona, DOCUMENTS D'ANÀLISI GEOGRÀFICA té una periodicitat semestral.

Les opinions expressades en articles, notes, informacions, ressenyes i treballs publicats a DOCUMENTS D'ANÀLISI GEOGRÀFICA són d'exclusiva responsabilitat dels seus autors.

Aquesta revista es regeix pel sistema de censors.

Els articles publicats a DOCUMENTS D'ANÀLISI GEOGRÀFICA són indexats o ressenyats a: «Francis. Bibliographie Géographique Internationale», «Geographical Abstracts. Human Geography», «Geographical Abstracts. Physical Geography», «International Development Abstracts», «Índice Español de Ciencias Sociales», «Latindex».

Editors

Abel Albet i Mas (Universitat Autònoma de Barcelona),

Antoni Durà i Guimerà (UAB),

Joan Nogué i Font (Universitat de Girona)

Consell de redacció

Abel Albet (UAB), Mireia Baylina (UAB),

Gemma Cànoves (UAB), Antoni Durà (UAB),

Joan Nogué (UdG), Anna Ribas (UdG),

Lluís Ribera (UdG), Pilar Riera (UAB),

Maria Villanueva (UAB)

Consell assessor

Mark Bassin (University College, London), Joan Becat

(Universitat de Perpinyà), Lourdes Benería (Cornell

University), Vincent Berdoulay (Université de Pau),

Joan Cals (Universitat Autònoma de Barcelona),

Maryse Clary (Institut Universitaire de Formation des

Maitres d'Aix-Marseille), Marcelo Escolar (Universidad

de Buenos Aires), João Ferrão (Universidade de Lisboa),

Maria Dolores Garcia Ramon (Universitat Autònoma

de Barcelona), Josefina Gómez Mendoza (Universidad

Autònoma de Madrid), Francesco Indovina (Istituto

Universitario di Architettura di Venezia), Jim Lewis

(University of Durham), Enric Lluch (Universitat

Autònoma de Barcelona), Joan Mateu (Universitat

de València), Janet Momsen (University of California

at Davis), Lluís Riudor (Universitat Pompeu Fabra,

Barcelona), Joan Sabí (†) (Universitat Autònoma

de Barcelona), Antoni F. Tulla (Universitat

Autònoma de Barcelona)

Traducció d'índexs i resums

Pablo Cañamares, Beatriz Iglesias,

Servei d'Idiomes Moderns (UAB)

Redacció

Universitat Autònoma de Barcelona

Departament de Geografia

08193 Bellaterra (Barcelona). Spain

Tel. 93 581 15 27. Fax 93 581 20 01

revista.dag@uab.es

Subscripció i administració

Universitat Autònoma de Barcelona

Servei de Publicacions

08193 Bellaterra (Barcelona). Spain

Tel. 93 581 10 22. Fax 93 581 32 39

sp@uab.es

Intercanvi

Universitat Autònoma de Barcelona

Servei de Biblioteques

Secció d'Intercanvi de Publicacions

08193 Bellaterra (Barcelona). Spain

Tel. 93 581 11 93. Fax 93 581 32 19

Coberta

Loni Geest & Tone Høverstad

Composició

Binorama S.C.P.

Edició i impressió

Universitat Autònoma de Barcelona

Servei de Publicacions

08193 Bellaterra (Barcelona). Spain

Tel. 93 581 15 96. Fax 93 581 32 39

sp@uab.es

ISSN 0212-1573

Dipòsit legal: B. 27.071-1982

Imprès a Catalunya

Imprès en paper ecològic

La reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, compresos la reprografia, el tractament informàtic i la distribució d'exemplars mitjançant lloguer, és rigorosament prohibida sense l'autorització escrita dels titulars del *copyright*, i estarà sotmesa a les sancions establertes a la llei. S'autoritza la reproducció del sumari i dels resums sempre que n'aparegui la procedència.

Sumari

Documents d'Anàlisi Geogràfica = Doc. Anàl. Geogr.

Núm. 42, p. 1-244, 2003, ISSN 0212-1573

S'autoritza la reproducció dels resums i de les pàgines del sumari.

Articles

- 17-36 **KITCHIN, Rob** (National Institute of Regional and Spatial Analysis; National University of Ireland. Department of Geography)
 Cuestionando y desestabilizando la hegemonía angloamericana y del inglés en geografía. *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 2003, núm. 42, p. 17-36, 41 ref.

Este artículo analiza el estatus hegemónico de la geografía angloamericana y el papel del idioma inglés como *lingua franca* del mundo académico. La primera mitad del artículo esboza brevemente el estatus hegemónico de la geografía angloamericana, las estructuras y prácticas de la economía global del conocimiento y de la misma geografía angloamericana que ayudan a mantener y reproducir su hegemonía, así como los efectos cohibidores de esta hegemonía en la geografía practicada en cualquier otra parte del mundo. La segunda mitad examina cómo las normas angloamericanas y la hegemonía del inglés como *lingua franca* mundial ya están siendo, y todavía pueden serlo más, desafiadas, resistidas, subvertidas y remodeladas a través de intervenciones discursivas y prácticas que persiguen este objetivo transformador y desestabilizador. Centrándose en cómo se ha ido construyendo la historia de esta disciplina y cuáles son los protocolos de publicación y organización de congresos, se estudia cómo se podría abrir la geografía a una mayor pluralidad de voces (no angloamericanas), a formas diferentes de «hacer» geografía y a métodos alternativos de evaluar el quehacer en geografía.

Palabras clave: hegemonía angloamericana, idioma inglés, publicaciones, conferencias, teoría.

Mise en question et déstabilisation de l'hégémonie anglo-américaine et de l'anglais en géographie

Cet article analyse le statut hégémonique de la géographie anglo-américaine et le rôle de la langue anglaise comme *lingua franca* dans le monde académique. La première moitié de l'article esquisse brièvement le statut hégémonique de la géographie anglo-américaine, les structures et les pratiques de l'économie globale de la connaissance et de la géographie anglo-américaine elle-même qui aident à maintenir et à reproduire son hégémonie ainsi que les effets influençant la géographie pratiquée dans le reste du monde. La seconde partie examine de quelle manière les normes anglo-américaines et l'hégémonie de l'anglais comme *lingua franca* mon-

diale commencent à être (et elles peuvent encore l'être davantage) défiées, repousées, subverties et remodelées au moyen d'interventions discursives et pratiques que poursuit cet objectif transformateur et déstabilisateur. Se centrant sur la manière dont l'histoire de cette discipline s'est peu à peu construite et quels en sont les protocoles de publication et d'organisation des congrès, on y étudie comment on pourrait ouvrir la géographie à une plus grande pluralité de voix (non anglo-américaines), à des formes différentes de «faire» de la géographie et à des méthodes alternatives d'évaluer la tâche de la géographie.

Mots clé: hégémonie anglo-américaine, langue anglaise, publications, congrès, théorie.

Disrupting and destabilising Anglo-American and English language hegemony in Geography

This paper considers the perceived hegemonic status of Anglo-American geography and the role of the English-language as the *lingua franca* of academia. The first half of the paper outlines in brief the hegemonic status of Anglo-American geography, the structures and practices of the global knowledge economy and Anglo-American geography itself that help sustain and reproduce its hegemony, and the disciplining effects of this hegemonic status on Geography practised elsewhere. The second half, examines how Anglo-American norms and the hegemonic status of English as a global *lingua franca* are being, and might be further, challenged, resisted, subverted and re-shaped through discursive and practical interventions aimed at disrupting and destabilising them. By focusing on how the history of the discipline is constructed, and the protocols of publishing and organising conferences, how Geography can be transformed to open it up to a plurality of (non-Anglo-American) voices, different ways of «doing» geography and alternative ways of valuing forms of geographical enterprise, are considered.

Key words: Anglo-American hegemony, English language, publishing, conferences, theory.

37-70

CARDELÚS, Jordi; PASCUAL DE SANS, Àngels; SOLANA SOLANA, Miguel (Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Geografia) Opcions individuals i pautes col·lectives: mobilitat i poblament a Espanya a la segona meitat del segle XX. *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 2003, núm. 42, p. 37-70, 19 ref., 5 tab., 14 il.

Aquest és un article que, partint de dades documentals sobre desplaçaments de població a Espanya en la segona meitat del segle XX, es proposa mostrar quines són les característiques generals dels fluxos, quins són els factors que incideixen en la seva configuració i quina estructura adopten. S'hi posa de relleu el pes de la proximitat, però també el d'altres factors, que permeten afirmar que en l'estructura de destinacions i procedències de les migracions existeixen uns camins preferents que presenten una certa continuïtat històrica. Però la mobilitat és el contrapunt a la permanència, i en aquest sentit el treball destaca la força i l'estabilitat de l'assentament de la població espanyola. Les pautes de mobilitat i poblament reflecteixen finalment el complex esdevenir històric de la societat.

Paraules clau: migració interior, Espanya, poblament, assentament, segle XX.

Options individuelles et attitudes collectives: mobilité et population en Espagne pendant la seconde moitié du XXe siècle

Il s'agit là d'un article qui, partant des données documentaires au sujet des déplacements de population en Espagne pendant la seconde moitié du XXe siècle, a pour but de montrer quelles sont les caractéristiques générales des flux, quels sont les facteurs qui influencent leur configuration et quelle est la structure qu'ils adoptent. On y met en relief l'importance de la proximité mais aussi celle d'autres facteurs qui permettent d'affirmer que dans la structure des destins et des origines des migrations il existe des chemins préférentiels qui suivent une certaine continuité historique. La mobilité a cependant comme contrepartie la permanence, et c'est dans ce sens que le travail y souligne la force et la stabilité de l'établissement humain en Espagne. Les modèles de mobilité et de population reflètent le devenir complexe de la société.

Mots clé: migration interne, Espagne, population, établissement, XXe siècle.

Individual Options and Collective Criteria: Mobility and Settlement in Spain in the Second Half of the 20th Century

This is an article that, starting from documentary evidence on population dispersal in Spain in the second half of the 20th century, aims at illustrating the general characteristics of the population flows, the factors that influence their configuration and the structure that they take on. It highlights the weight of proximity, but also draws attention to other factors, allowing it to be stated that in the structure of migratory destinations and starting points, some given routes are preferred, and these present a certain historical continuity. But mobility is a counterpoint to permanence, and in this sense, the article underlines the strength and stability of settlement in the Spanish population. The criteria of mobility and settlement reflect the complex occurrences of society.

Key words: internal migration, Spain, population, settlement, 20th Century.

71-94

ALBERDI COLLANTES, Juan Cruz (Euskal Herriko Unibertsitatea, Geografia, Historiaurrea eta Arkeologia Saila)

El parque rural: un instrumento de vertebración de los sistemas urbanos. *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 2003, núm. 42, p. 71-94, 25 ref., 2 il.

El crecimiento urbano apenas encuentra más barreras que las que le marca su propio dinamismo. Los documentos de planificación territorial tienen auténticas dificultades para ordenar este proceso y el suelo rural se califica como urbanizable sin tener en cuenta más criterio que el de sus posibilidades urbanísticas. Tomando como referencia la expansión urbana en el periurbano de San Sebastián, observamos que el parque periurbano sí ha sido respetado. En este artículo analizamos esta figura recurriendo al estudio del parque de Lau Haizeta, así como al parque de Herriondo, que surge impulsado por las instituciones agrarias con la función principal de preservar suelo rural en medio de un crecimiento desmesurado.

Palabras clave: San Sebastián, País Vasco, agricultura, ordenación del territorio, parque natural, parque periurbano.

Le parc rural: un instrument de structuration des systèmes urbains

La croissance urbaine trouve difficilement d'autres barrières que celles que marque sa propre dynamique. Les documents de planification territoriale trouvent d'énormes difficultés pour ordonner ce processus, le sol rural étant qualifié d'aménageable sans prendre en compte d'autres critères qui ne soient ceux de ses possibilités urbanistiques. Prenant comme référence l'expansion urbaine dans la banlieue de Saint Sébastien on observe que le parc périurbain a été effectivement respecté. On y étudie cette figure de parc périurbain dans le cas des parcs de Lau Haizeta et dans celui d'Herriondo promu par les institutions agraires dont la fonction principale est de préserver le sol rural au centre même d'une croissance démesurée.

Mots clé: Saint Sébastien, Pays Basque, agriculture, aménagement du territoire, parc naturel, parc périurbain.

Rural parks: a tool to manage urban systems

The once obstacle by the increase of the urban area is now the dynamics of this process. The land planification documents have a lot of problems to manage this increase and the farm ground is rated as a urban if this ground have a good conditions to be build. In the urban of San Sebastian we can see how the farm ground is be urbanised without any obstacle. The once exception are the urban park. In this paper we analysed the characterisation of this figure studying the Lau Haizeta park, and the Herriondo side, a park tried by the farm institutions to keep a rural uses in the middle of the most important urbanisation increase area.

Key words: San Sebastian, Basque Country, agriculture, urban and regional planning, natural park, urban park.

- 95-128 **SOLANA SOLANA, Miguel** (Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Geografia)
 Migració i assentament de la població: l'exemple del Baix Empordà (1960-1985). *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 2003, núm. 42, p. 95-128, 23 ref., 6 tab., 9 il.

En aquest article es presenten alguns dels resultats obtinguts a partir de l'anàlisi de les altes i baixes residencials d'un conjunt de municipis del Baix Empordà durant dos períodes, 1966-1970 i 1981-1985. L'origen i destinació dels fluxos migratoris, els perfils d'edat i la incidència sobre el mercat laboral són els principals temes que s'hi tracten. El primer quinquenni correspon al període de migracions més massives de la població espanyola a causa dels canvis estructurals que experimentaven la societat i l'economia espanyoles. El segon quinquenni analitzat reflecteix les característiques dels fluxos en un moment de crisi econòmica i de profunda recomposició del sistema de mobilitat català i espanyol. L'exploració de les altes i baixes residencials que es conserven en diferents arxius municipals permet una observació detallada de les característiques d'aquests fluxos migratoris per a unes escales espacials —municipis i comarques—, sobre les quals no existeix cap tipus d'informació proporcionada pels organismes estadístics fins a dates força recents.

Paraules clau: migració, Baix Empordà, poblament.

Migration et établissement de la population: l'exemple du Baix Empordà (1960-1985)

On présente dans cet article des résultats obtenus à partir des analyses des inscriptions et des radiations de résidence dans les communes du Baix Empordà pendant les périodes 1966-1970 et 1981-1985. Les principaux thèmes traités sont l'origine et le destin des flux migratoires, les profils d'âge et l'incidence sur le marché du travail. Les cinq premières années correspondent à la période de migrations la plus importante de la population espagnole due aux changements structurels qu'expérimentaient la société et l'économie espagnoles. La seconde période de cinq ans analysée reflète les caractéristiques des flux à un moment de crise économique et de profonde recomposition du système de mobilité catalan et espagnol. L'exploitation des inscriptions et des radiations de résidence conservées dans les différentes archives de municipales permet une observation détaillée des caractéristiques de ces flux migratoires pour des échelles spatiales de communes et de circonscriptions au sujet desquelles il n'existait, jusqu'à il y a peu, aucune sorte d'information fournie par des organismes de statistique.

Mots clé: migration, Baix Empordà, population.

Population Migration and Settlement: the Example of Baix Empordà (1960-1985)

This article presents some of the results obtained from the analysis of residential registration and termination data in a group of municipalities in the Baix Empordà county over the periods from 1966-1970 and 1981-1985. The origin and destination of the migratory flows, age profiles and the effect on the labour market are the main issues covered here. The first five-year period corresponds to the Spanish population's largest period of migration, caused by the structural changes undergone both by the population itself and by the Spanish economy. The second five-year period analysed reflects the characteristics of such flow at a time of economic crisis and of a profound re-composition of the system of Catalan and Spanish mobility. Use of the residential registration and termination data on file in various municipal archives allows for a detailed observation of the characteristics of these migratory flows for spatial scales — municipalities and counties — about which, until very recent times, no kind of information had been provided by statistical organisations.

Key words: migration, Baix Empordà, settlement.

Estats de la qüestió i documentació

131-156 ZUMIN, Laura (Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Geografia)

San Petersburgo, entre el mito y la realidad. *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 2003, núm. 42, p. 131-156, 38 ref., 4 il.

Construida desde la nada por el zar Pedro el Grande como parte esencial de su ambicioso proyecto modernizador, San Petersburgo fue durante los siglos XVIII y XIX la capital del Imperio ruso, la «ventana abierta a Europa» y un gran laboratorio cultural. Las circunstancias de su fundación y sus rasgos urbanos ajenos a la tradición rusa la convirtieron enseguida en una ciudad mito y una ciudad símbolo. En estas notas se recorre el proceso de construcción de San Petersburgo bajo la

dinastía Romanov y se aportan elementos de interpretación de esta ciudad, que en mayo de 2003 celebra sus trescientos años.

Palabras clave: San Petersburgo, Pedro el Grande, modernización, urbanismo europeo, ciudad símbolo, ciudad mito, literatura, historia urbana.

Saint-Pétersbourg, entre le mythe et la réalité

Construite de toutes pièces par le tsar Pierre le Grand, partie essentielle de son ambitieux projet modernisateur, Saint-Pétersbourg fut pendant les XVIIIe et XIXe siècles la capitale de l'Empire russe, la «fenêtre ouverte sur l'Europe» mais aussi un immense laboratoire culturel. Les circonstances de sa fondation et ses caractéristiques urbaines étrangères à la tradition russe en ont fait rapidement une ville mythe et une ville symbole. Dans ces notes on revoit le processus de la construction de Saint-Pétersbourg sous la dynastie des Romanov et l'on apporte des éléments d'interprétation de cette ville qui a commémoré en mai 2003 son tricentenaire.

Mots clé: Saint-Pétersbourg, Pierre le Grand, modernisation, urbanisme européen, ville-symbole, ville-mythe, littérature, histoire urbaine.

Saint Petersburg, between Myth and Reality

Built from nothing at all by Tsar Peter the Great as an essential part of his ambitious modernising project, Saint Petersburg was the capital of the Russian Empire during the XVIII and XIX centuries, the «window open to Europe» and a great cultural laboratory. The circumstances of its foundation and its urban characteristics alien to Russian tradition converted it at a very early stage into a city myth and city symbol. These notes review the process of the construction of Saint Petersburg under the Romanov dynasty and contribute elements for the interpretation of this city that, in May 2003, celebrated its 300th anniversary.

Key words: Saint Petersburg, Peter the Great, modernisation, European urbanism, city symbol, city myth, literature, urban history.

157-170 LARROSA PADRÓ, Manel (arquitecte i urbanista)

Una mesura de la dotació en infraestructures territorials. *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 2003, núm. 42, p. 157-170, 2 tab., 5 il.

La definició d'estàndards en la pràctica de l'ordenació territorial té una llarga tradició. En el cas de les xarxes (carreteres, ferrocarrils), hom pot comptar densitats en termes de longitud per superfície (km²) o per habitant. Les diferències del caràcter de les regions fan que tots dos valors ofereixin panorames completament diferents i un valor indicatiu molt discutible. Per superar aquesta dificultat es defineix un nou índex, LPS, que integra població i superfície i supera les distorsions que en el càlcul d'estàndards implica el seu ús.

Paraules clau: estàndard, fractal, xarxa, anàlisi territorial.

Une mesure dans la dotation dans les infrastructures territoriales

La définition de standards dans la pratique de l'aménagement du territoire jouit d'une longue tradition. Dans le cas des réseaux (routes, chemin de fer) on peut compter des densités en termes de longueur par surface (km²) ou par habitant. Les

différences du caractère des régions font que les deux valeurs offrent des scénarios complètement différents et une valeur indicative fort discutable. Pour dépasser cette difficulté on définit un nouvel index, LPS, qui intègre population et surface et dépasse les distorsions que dans le calcul de standards implique son utilisation.

Mots clé: standards, fractal, réseau, analyse territoriale.

A Measurement of Endowment in Territorial Infrastructure

The definition of standards in the practice of territorial ordination is rooted in considerable tradition. In the case of networks (roads, railways), we can count densities in terms of longitude per surface (km²) or per inhabitant. Differences in regional character mean that these values provide completely different perspectives and thus are of a highly debatable indicative value. In order to overcome this difficulty, a new index has been defined, the LPS, which integrates both population and surface, and overcomes surmounts the distortions involved in the use of the calculation of standards.

Key words: standard, fractal, network, territorial analysis.

171-182 **PALLARÈS BARBERÀ, Montserrat** (Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Geografia)

Geografia econòmica i localització industrial. *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 2003, núm. 42, p. 171-182, 29 ref.

Dins la geografia humana, la teoria de la localització i, concretament de la localització industrial constitueix una de les temàtiques de més ampli recorregut en el temps i d'estreta interrelació entre disciplines. En aquest article s'esbossen les diferents aportacions en localització industrial des de l'anàlisi weberiana fins a l'economia de xarxes, sense deixar al calaix una aproximació al sistema de producció en massa o al *Just-in-Time*. Metodològicament, l'anàlisi de localització industrial s'emmarca dins l'estructura de globalització/regionalització en què es mouen les activitats econòmiques dels segles XX i XXI. També s'emmarca dins dels impactes que sobre el sistema productiu han fet els avenços en els camps de la tecnologia, de les infraestructures o de l'organització empresarial, i també de com s'han reflectit en l'espai industrial.

Paraules clau: teoria de la localització, geografia econòmica, localització industrial.

Géographie économique et localisation industrielle

En géographie humaine la théorie de la localisation, et notamment la localisation industrielle, constitue l'une des thématiques les plus récurrentes dans le temps et se trouve en étroite relation avec d'autres disciplines. Dans cet article on esquisse les différentes contributions portant sur les localisations industrielles, depuis l'analyse weberienne jusqu'à l'économie des réseaux, sans oublier une approche au système de production de masse ou au *Just-in-Time*. Méthodologiquement, l'analyse de la localisation industrielle est encadrée dans la structure de globalisation/régionalisation où se déroulent les activités économiques des XXe et XXIe siècles, et aussi dans les impacts que les nouveautés dans des domaines tels que la technologie, la communication, les infrastructures ou l'organisation des entreprises ont eu sur le système productif et, finalement, de la manière dont ils se sont traduits dans l'espace industriel.

Mots clé: théorie de la localisation, géographie économique, localisation industrielle.

Economic Geography and Industrial Localisation

In human geography, the theory of localisation and, specifically, that of industrial localisation has been one of the most broadly covered issues over time, and is closely related to other disciplines. This article outlines the various contributions made in industrial localisation, from Weberian analysis up to the network economy, without forgoing a consideration of mass-production or Just-in-Time systems. Methodologically, the analysis of industrial localisation is framed within the structure of globalisation/regionalisation in which the economic activity of the 20th and 21st Centuries takes place. It also focuses on the impact on the productive system caused by innovation in areas such as technology, communication, infrastructures and business organisation, and how this has been reflected in industrial space.

Key words: localisation theory, economic geography, industrial localisation.

183-213 TÀBARA, Joan David (Universitat Autònoma de Barcelona. Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals)

Participación cualitativa y evaluación integrada del medio ambiente. Aspectos metodológicos en cuatro estudios de caso. *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 2003, núm. 42, p. 183-213, 55 ref., 1 tab., 1 il.

La adecuada gestión de problemas complejos y de alta relevancia pública, como los relativos a la mejora del medio ambiente y de los estándares de sostenibilidad, requiere de la utilización de metodologías participativas e integradoras. Bajo este supuesto, se ha desarrollado la aproximación metodológica llamada Evaluación Ambiental Integrada Participativa (Participatory Integrated Environmental Assessment), que combina procedimientos de integración de conocimientos diversos mediante el uso de técnicas cualitativas basadas en el diálogo como forma de participación. El presente texto describe y obtiene conclusiones a partir de la comparación de cuatro casos de este tipo llevados a cabo en Cataluña.

Palabras clave: sostenibilidad, Evaluación Ambiental Integrada, metodologías socioambientales, participación cualitativa.

Participation quantitative et évaluation intégrée de l'environnement et du développement durable. Aspects méthodologiques dans quatre études de cas

La gestion correcte des problèmes complexes et de grand intérêt public comme ceux portant sur l'amélioration de l'environnement et des standards de développement durable requiert l'utilisation de méthodologies participatives et intégratives. C'est sur cette base que l'on a développé l'approche méthodologique appelée Évaluation Environnementale Intégrée et Participative, qui combine des procédés d'intégration de connaissances diverses au moyen de l'utilisation de techniques qualitatives basées sur le dialogue comme forme de participation. Le texte en question décrit et obtient des conclusions à partir de la comparaison de quatre cas de ce type réalisés en Catalogne.

Mots clé: développement durable, Évaluation Environnementale Intégrée et Participative, méthodologies socioenvironnementales, participation qualitative.

Qualitative Participatory and Integrated Assessment of the Environment and of Sustainability. Methodological Aspects in Four Study Cases

The adequate management of complex problems having a high degree of public relevance, such as those concerning the improvement of the environment or standards of sustainability, require the use of participatory and integrated methodologies. A methodological approach has been developed in accordance with this supposition. Called Participatory Integrated Environmental Assessment, it combines procedures of the integration of diverse types of knowledge through the use of qualitative techniques, based on dialogue as the form of participation. The text describes the procedure and draws conclusions through a comparison of four cases of this type that have been carried out in Catalonia.

Key words: sustainability, Integrated Environmental Assessment, socioenvironmental methodologies, qualitative participation.

Notícies

217-219 **MALLARACH, Josep M.** (Fundació d'Estudis Superiors d'Olot) Seminari sobre la incorporació del paisatge en el planejament urbanístic de Catalunya. Anàlisi de bones pràctiques. Olot, 27 de setembre de 2002. *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 2003, núm. 42, p. 217-219.

El 27 de setembre de 2002 es va celebrar a Olot un seminari sobre bones pràctiques de la incorporació del paisatge en el planejament urbanístic català, organitzat per la Fundació d'Estudis Superiors d'Olot, el primer que s'ha celebrat a Catalunya. Després de la ponència inaugural, a cura del Dr. Joan Nogué i Font, es van presentar vuit plans considerats exemplars i representatius de la diversitat que existeix. Hi van assistir una vuitantena d'estudiosos, gestors i planificadors.

Paraules clau: paisatge, planejament urbanístic, Catalunya.

Séminaire sur l'incorporation du paysage à la planification territoriale de Catalogne. Analyse de bonnes pratiques. Olot, 22 septembre 2002

Le 27 septembre 2002 se déroula à Olot un séminaire, le premier de son genre, au sujet des bonnes pratiques de l'incorporation du paysage dans la planification territoriale de Catalogne, organisé par la Fundació d'Estudis Superiors d'Olot. Après le rapport inaugural, lu par le Dr. Joan Nogué i Font, on y présenta huit plans exemplaires et représentatifs de la casuistique actuelle en Catalogne. Plus de quatre-vingts chercheurs, gestionnaires et planificateurs y prêtèrent leur concours.

Mots clé: paysage, planification territoriale, Catalogne.

Integrating landscape in Catalan urban planning. Seminar on best practices. Olot, 27th September, 2002

On September 27th 2002, a Seminar on best practices was held in Olot (Catalonia, Spain) on the integration of landscape in local urban and land use planning. After

the keynote speaker, Joan Nogué i Font, PhD, eight local plans were presented, which were selected among the best examples among the diversity of current local urban and land use planning in Catalonia. Over eighty researchers, planners, and public servants attended the Seminar.

Key words: landscape, urban planning, Catalonia.

221-227 BAYÉS BRUÑOL, Carles; PAVÓN GAMERO, David; RIBAS PALOM, Anna
(Universitat de Girona. Secció de Geografia)

III Congreso Ibérico sobre Gestión y Planificación del Agua: La Directiva Marco del Agua: realidades y futuros. Sevilla, del 13 al 17 de noviembre de 2002. *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 2003, núm. 42, p. 221-227.

Entre els dies 13 i 17 de novembre del 2002 va tenir lloc a la ciutat de Sevilla el III Congreso Ibérico sobre Gestión y Planificación del Agua, que, en aquesta ocasió, portava per títol «La Directiva Marco del Agua: realidades y futuros». El congrés fou organitzat per la Fundación Nueva Cultura del Agua, amb la col·laboració de la Universidad de Sevilla i d'una àmplia sèrie d'institucions relacionades amb la investigació o gestió d'aquest recurs. Considerant l'anàlisi i la diagnosi de la situació actual contingudes a les edicions anteriors (Saragossa 1998 i Porto 2000) i l'ampli debat dels últims anys, el III Congrès Ibèric es caracteritza per un plantejament d'avenç i propostes i per incloure alguns dels aspectes de la política de l'aigua menys atesos fins aleshores.

Paraules clau: Directiva Marc de l'Aigua, gestió i planificació de l'aigua, nova cultura de l'aigua.

III Congreso Ibérico sobre Gestión y Planificación del Agua. La Directiva Marco del Agua: realidades y futuros. Seville, du 13 au 17 novembre 2002

Du 13 au 17 novembre 2002 a lieu à Sevilla le III Congrès Ibérique sur l'Aménagement et la Planification de l'Eau sous le titre de «La Directive Marc de l'Eau: réalités et futurs». Le congrès a été organisé par la Fundación Nueva Cultura del Agua, avec la collaboration de la Universidad de Sevilla et diverses institutions qui ont relation avec la recherche ou l'aménagement de le recours. À partir de l'analyse et la diagnose de l'état actuel réalisés dans les congrès précédents (Saragosse, 1998 et Porto, 2000) et le débat apparue pendant les derniers années, le III Congrès Ibérique a pour but avancer un peu plus, faire des propositions, et ajouter quelques des aspects de la politique de l'eau qui ont été plus oubliés.

Mots clé: Directive Marc de l'Eau, aménagement et planification de l'eau, nouvelle culture de l'eau.

III Congreso Ibérico sobre Gestión y Planificación del Agua. La Directiva Marco del Agua: realidades y futuros. Seville, 13th-17th November 2002

From 13th to 17th November 2002, it took place in Seville the 3rd Iberian Congress on Water Management and Planning following the title: «Water Framework Directive: realities and futures». The congress was organised by the Fundación Nueva Cultura del Agua, with the collaboration of the Universidad de Sevilla and

other institutions related with the research and the planning of the resource. From the analysis and the diagnosis of the present situation that were done in the previous congresses (Saragosse 1998 and Porto 2000) and a large debate appeared last years, the 3rd Iberian Congress was characterized by a planning to advance, to suggest proposals and to include some less treated aspects till now about the water policy.

Key words: Water Framework Directive, new water culture, water research and planning.

229-244 **Ressenyes**

Nel·lo, Oriol. *Cataluña, ciudad de ciudades* (Rosa Cerarols).

Shurmer-Smith, Pamela (ed.). *Doing Cultural Geography* (Anna Ortiz).

Gil Olcina, Antonio; Morales Gil, Alfredo (eds.). *Causas y consecuencias de las sequías en España* (Carles Bayés).

Ortega Valcárcel, José. *Los horizontes de la geografía. Teoría de la Geografía* (Rubén C. Lois González, Javier Martín Vide, Juan I. Plaza Gutiérrez).

Ramiro i Roca, Enric. *Aproximació a l'escola valenciana de geografia* (Pau Alegre).